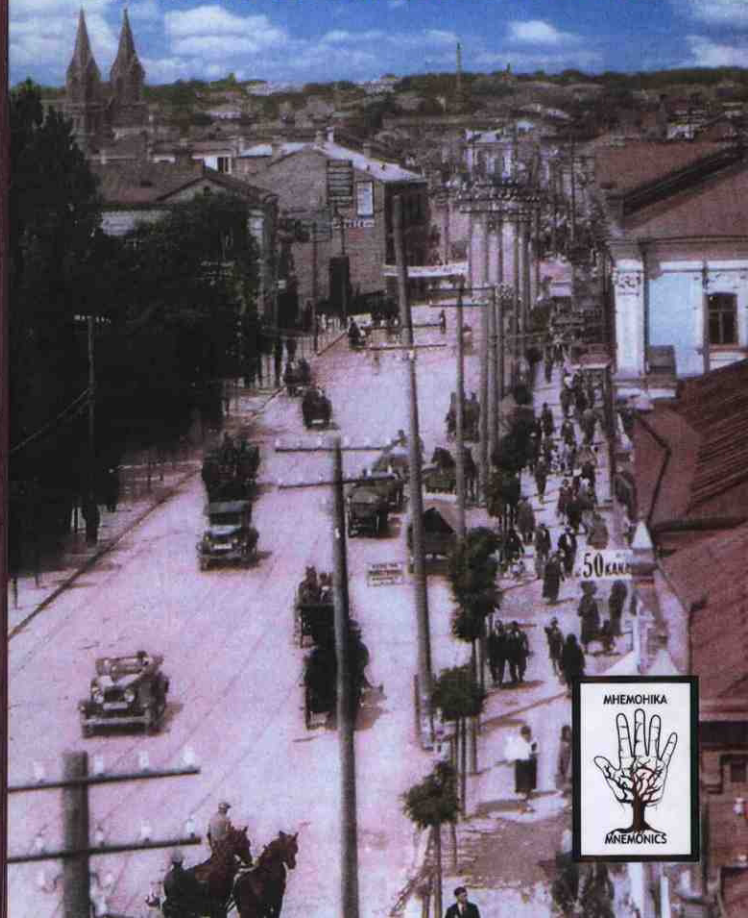

A 40413
g(c2)
F65

RÓWNE:

Максим Гон

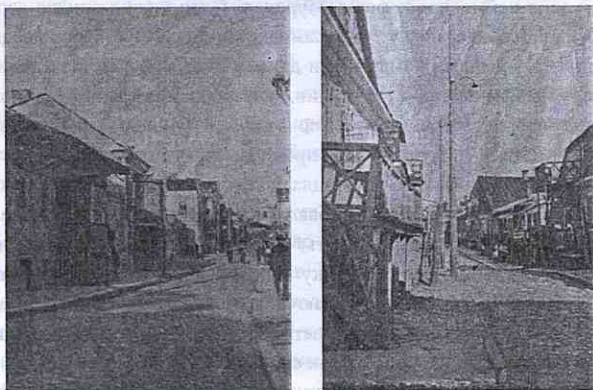
ΟΒΡΙΣΗ ΖΗΚΑΤΟΟ ΜΙΣΤΑ

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ 1. Рівне між двома світовими війнами: єврейський ракурс суспільно-політичних процесів	14
Розділ 2. Єврейський «сектор» економічного організму Рівного	73
Розділ 3. Громадські організації та єврейська община: спроби врегулювання проблем «своїх»	117
Епілог Штетл, що зник	166

Рівне кінця 1920-х – початку 1930-х рр. не дивувало сучасників своєю ошатністю. У той час місто розпростерлося на майже 500 га, які розмежовували 44 км вулиць. Більшість із них не вирізнялися привабливістю архітектури й облаштованістю. Забруковано було трохи більше половини вулиць міста³²³.

Вулиці Рівного (1935 р.)

Pisker A. Miasto 400 prezesów / Akeksander Pisker // Prosto z mostu. – 1935, 4 sierpnia. – S. 5.

Санітарних норм у той час дотримувалися далеко не всі його мешканці. На тлі домінуючих непривабливих обрисів міста суттєво вирізнялася центральна вулиця, про яку в місцевій пресі часом можна було прочитати, що вона з-поміж інших виділяється «панською чистотою з вишуканими ароматами»³²⁴. І все ж, вул. Третього Травня, як і Рівне загалом, не заворожувала його гостей. Радше навпаки: воно не мало «козирів», які б могли їх здивувати. Містяни бідкалися, що, окрім замку Любомирських, приїжджі приман міста не відзначають³²⁵. Насправді їх, скоріше за все, і не було...

³²³ Województwo Wołyńskie w świetle liczb i faktów. – Łuck, 1929. – S. 62.

³²⁴ Migawki // Echo Rówieńskie. – 1927, 27 marca. – S. 3.

³²⁵ Nasze spacery... // Echo Rówieńskie. – 1925, 13 grudnia. – S. 3.

На тлі по-провінційному елітної вул. Третього Травня суттєво контрастували численні інші вулиці Рівного. Цілі його квартали були справжніми нетрями. Ось враження сучасника, котрий описав «мікрорайон», що розташовувався неподалік парку Любомирських: «По обидві сторони тісних вуличок – будови неймовірних форм. Муровані будиночки з однією дерев'яною стіною, вигнуті в несамопитий спосіб, у кількох місцях підперті [палями], з дірковими дахами і без дахів, із численними прибудовами ганків і балконів, пофарбовані набіло, червоною, голубою, фіолетовою і жовтою фарбами. У вікнах і на балконах не квіти, а подушки, що провітрюються, перини, одіяла й білизна, що сохне. На вулицях, якими зазвичай не проїжджає жоден транспортний засіб, бавляться зграйки дітвори, в дверях помешкань і на ганках сидять, опершись на стільцях, мами, які серед духоти, смороду і крику віддаються солодкому відпочинкові, час від часу споглядаючи на свою втіху...»³²⁶ Такими словами описав дописувач газети «Prosto z mostu» А. Піскер один із районів Рівного, де мешкали євреї.

Описаний вигляд вулиць, де жили євреї-пролетарі, був характерний і для інших міст Волині. Описуючи їхні «профілі», сучасник у 1933 р. стверджував: «...навіть кращі й акуратні будинки і будиночки в убогих єврейських кварталах [волинських міст], які без перебільшення є картиною крайньої бідності та відчаю, виглядають, за незначними винятками, як кошари. Про огорожі й садочки ніхто не думає, звичайна чистота вважається комфортом»³²⁷.

Здається, такий непривабливий вигляд мала не тільки та частина Рівного, що пролягала між його центральною вулицею і парком князів Любомирських, – навіть на вулиці Третього Травня, удалечині від центру міста, були ті будинки, що своїм виглядом мовчазно промовляли про бідність їхніх власників. Імовірно, занедбаність будівель – наслідок економічних криз, які

³²⁶ Pisker A. Miasto 400 prezesów... – S. 5.

³²⁷ O miastach wołyńskich // Wołyń. – 1933, 25 czerwca [№ 26]. – S. 1.

час від часу доводилося долати Польщі. Ось опис реалій від 1933 р. Янкеля Качки, котрий мешкав на вул. Третього Травня в будинку за № 157: «Весь незначний прибуток майже повністю поглинутий різними видатками-повинностями, через що, будучи власником будинку, не раз просиджую з сім'єю без хліба. Про будинок, який руйнується і загрожує обвалитися, навіть не помишляю, оскільки, маючи клопіт про кусень хліба, не можу вберегти його від руйнування»³²⁸.

Заробіток на прожиття мешканці Рівного здобували в приблизно шестистах закладах промисловості й ремісництва. У місті працювало 8 банків, дві електростанції, 2,8 тис. магазинів, яток тощо.

Рівняни мешкали в одно- чи двоповерхових будинках. Їх у середині 1920-х рр. у місті було понад 3,1 тис. Два десятки приміщень – школи різних рівнів³²⁹.

Економічні руйнування, голод, нестача предметів першої необхідності на початку 1920-х рр. стали супутниками всіх мешканців краю будь-якої національності. Особливо болючими, зрозуміло, були людські втрати. Сукупність економічних труднощів і загибель краян, стрімке зростання числа сиріт, неїмущих тощо актуалізували завдання соціальної роботи. Воно загострювалося економічними кризами. Стагнація економіки збільшувала кількість нужденних, злидарів, тих, хто не зміг відповісти на виклики дня. Промовисто, що наприкінці 1920-х рр. у такому невеличкому місті, як Рівне, діяло 5 добротинних товариств³³⁰.

На тлі перипетій Першої світової війни та змагання різних політичних сил за Західну Волинь, отже, – й за Рівне, очевидно: питання підтримки обездолених було повсякчас актуальним. Розв'язання соціальних проблем стало одним із лейтмотивів життя міста...

Рівне – місто, де постали різноманітні організації, що мали за мету надання допомоги тим євреям, які стали жертвами

³²⁸ ДАРО, ф. 219, оп. 1, спр. 89, арк. 8.

³²⁹ ДАРО, ф. 31, оп. 1, спр. 709 а, арк. 51.

³³⁰ Województwo Wołyńskie w świetle liczb i faktów. – Łuck, 1929. – S. 63.

Першої світової війни, а також громадянської війни на теренах колишньої Російської імперії. Таку мету, зокрема, мав «Комітет допомоги біженцям-євреям». На початку 1920-х рр. його очолювали Ш. Куліковічер (голова), О. Голденберг, Ш. Меер і Н. Гам (віце-голови). Під їхнім керівництвом громадська організація надавала юридичну та матеріальну допомогу тим, хто був змушений залишити СРСР³³¹.

Аналогічну мету мав «Комітет допомоги євреям-жертвам війни, емігрантам та реемігрантам з України та Росії». У Рівному його правління складалося з 13 чол. Станом на 1923 р. їх очолював Мойсей Ходоров, а віце-головами правління були Даніель Денінберг і Хая Сауберг. Вони склали актив тих євреїв Рівного, які прагнули допомогти одновітцям, що з різних причин залишили рідні домівки й опинилися в цьому провінційному волинському містечку³³².

Серед організацій, що діяли в місті, були не тільки ті, що постали власне в Рівному, але й ті, які діяли в багатьох містах Польщі і навіть у різних країнах. Серед останніх – Джойнт, що розташувався за адресою вул. Французька, 2. Його керівництво в Польщі знаходилося у Варшаві, а місцеві осередки діяли в багатьох містах країни.

На початку 1920-х рр. Американський розподільчий комітет надавав репатріантам медичну допомогу, підтримував євреїв, що опинилися в Рівному, матеріально. Місцевий осередок Джойнту в той час очолював М. Закон. Особливу увагу цей громадський діяч приділяв проблемам дітей³³³.

³³¹ ДАРО, ф. 30, оп. 18, спр. 539, арк. 134 зворот. – 135.

³³² Там само.

³³³ Там само, арк. 134 зворот. – 135.

Рівненські діти біля безкоштовної громадської їдальні (1921 р.)

Гумінська О. Любомирські облаштували бурсу для сиріт у своєму замку / Олена Гумінська // Рівне вечірне. – 2017, 25 листопада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://rivnepost.rv.ua/showarticle.php?art=050984#disqus_thread

Як результат – робота з ними була введена в системне русло. Піонером на цьому шляху став відділ «Товариства опіки над єврейськими сиротами та безпритульними дітьми на Волині». Його організаційними зборами в Рівному, що відбулися в лютому 1924 р., керували А. Дененберг, Х. Сенберг та І. Берлінер³³⁴.

Виникнення тих громадських організацій, що опікувалися безбатченками, – результат воєнного лихоліття, численних людських утрат. Польща постала перед завданням підтримки знедолених дітей. Його розв'язання було не з простих, адже станом на 1921 р. у державі, що не так давно завершила війни, налічувалося 1,5 млн безбатченків. Найбільше їх було серед поляків – більше 900 тис. дітей. Без батьківської опіки в той час залишилося майже 230 тис. дітлахів-українців та 130 тис. євреїв³³⁵.

³³⁴ ДАРО, ф. 33, оп. 4, спр. 3, арк. 18.

³³⁵ Pierwszy powszechny spis ludności Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. – Warszawa, 1927. – S. 66.

Знедолена**рівненська дівтора**

Гумінська О. Любомирські
облаштували бурсу для сиріт у
своєму замку / Олена

Гумінська // Рівне вечірне. –

2017, 25 листопада

[Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

[https://rivnepost.rv.ua/showartic](https://rivnepost.rv.ua/showarticle.php?art=050984#disqus_thread)

[le.php?art=](https://rivnepost.rv.ua/showarticle.php?art=050984#disqus_thread)

[050984#disqus_thread](https://rivnepost.rv.ua/showarticle.php?art=050984#disqus_thread))

Першопочатково «Товариство опіки над єврейськими сиротами та безпритульними дітьми на Волині» налічувало лише 30 чол. До його правління в той час уходили колишній керівник «Товариства поширення ремісничої і сільськогосподарської праці серед євреїв» А. Дененберг, рабин Ш. З. Грінфельд та купці М. Редель і Ю. Шпітальнік³³⁶.

Однією з передумов успішної реалізації сповідуваних «Товариством опіки над єврейськими сиротами» (далі – ТОЕС) цілей була підтримка Джойнту: уже в перші роки своєї діяльності воно опікувалося 1300 дітьми-сиротами на теренах усього Волинського воєводства³³⁷.

³³⁶ ДАРО, ф. 33, оп. 4, спр. 6, арк. 294.

³³⁷ H. St. Z działalności «Centosu» na Wołyniu / H. St. // Almanach Żydowski. – Łwów, 1939. – S. 145.

У Рівному під опікою Товариства були десятки знедолених дітей*. Їхні долі загалом схожі: фактично всі вони були сиротами чи напівсиротами.

Задля того, щоб відобразити суспільну значущість діяльності ТОЄС, розповімо про кількох вихованців цього закладу середини 1930-х рр.

Одна з дівчат, що опинилася в рівненському сиротинці, – Нута Фарбер. Вона народилася в жовтні 1925 р. і виховувалася матір'ю. Остання не мала сталого заробітку, здобувала на прожиття тим, що перепродувала той чи інший крам – тому змушена була віддати Нуту на виховання до інтернату.

Були в ньому й інші діти-сироти з пролетарських сімей. Серед них дівчора Хаї Сапочнік – удови з трьома малолітніми дітлахами. Наприкінці 1930-х рр. до опікунського закладу потрапила 7-річна Хана Ройблат. Після смерті батька її мати не змогла самотужки утримувати чотирьох дітей. Через матеріальну скруту вона змушена була віддати найменшу з доньок до сиротинця³³⁸.

Серед його вихованців – двоє дітей Шмуля Олівека. «27 березня 1936 р. померла моя дружина, – інформував він керівництво закладу у своїй заяві, – залишивши 5 сиріт, з яких наймолодші син Йона і донька Малка, 10-ти і 8-ми років. Вони залишилися без будь-якої опіки, оскільки я, як безробітний, цілими днями ходжу [містом] у пошуку роботи. Окрім того, я бідний: проживаю у вологому, глибокому підвалі – помешканні, яке шкідливе для здоров'я дітей, які часто-густо не мають хліба...»³³⁹

Виховувалися в рівненському інтернаті й повні сироти. Одна з них – Шендла Мекул, яка певний час жила зі старшою сестрою. У заяві, що написана нею в листопаді 1935 р., стверджувалося: «Я тринадцятирічна сирота і не маю жодних засобів до життя. Тому прошу міське правління Рівного про будь-яку допомогу»³⁴⁰.

* Станом на 1935 р. «Товариство опіки над єврейськими сиротами» в Рівному здійснювало патронат над 53 дітьми (ДАРО, ф. 31, оп. 1, спр. 2949, арк. 3).

³³⁸ ДАРО, ф. 31, оп. 1, спр. 2943, арк. 47, 142, 155.

³³⁹ Там само, арк. 167.

³⁴⁰ Там само, арк. 161.

Дітей із такими трагічними долями опікував сиротинець Рівного Фінансування цього закладу здійснювалося як місцевою єврейською громадою, меценатами, так і міським правлінням³⁴¹.

Відділи «Товариства опіки над єврейськими сиротами та безпритульними дітьми на Волині» діяли в різних містечках: станом на 1924 р. – у Луцьку, Дубні, Володимирці, Ковелі, Кременці, Острозі. Вони опікувалися майже 2 тис. дітей. Ті з них, котрі були шкільного віку, здобували початкову освіту.

Зрозуміло, в діяльності ТОЄС не все було безхмарним. На зборах, що відбулися в Рівному 3 червня 1924 р., члени організації, котрі з'їхалися до цього міста з Волині, стверджували: умови життя сиріт не можна визнати належними; потрібно покращити медичне обслуговування знедолених дітей, їм необхідно створити умови для здобуття професій. Задля розуміння рівня відповідальності тих, хто представляв «Товариство опіки над єврейськими сиротами та безпритульними дітьми на Волині», наведемо фрагмент ухвалені ними резолюції: «Конференція визнає, що питання опіки над сиротами є проблемою національною і соціальною, над розв'язанням яких повинні працювати представники всіх сфер єврейської громадськості за допомогою демократично обраних єврейських гмін. До моменту організації таких гмін справою опіки над сиротами повинно займатися Товариство опіки над сиротами»³⁴².

Учасники рівненських зборів заявили: головна рада повинна приділяти особливу увагу національному вихованню єврейських сиріт, здобуттю ними початкової освіти, а також професійній підготовці³⁴³. Одним із кроків, який мав забезпечити дітям навчання конкретним робітничим професіям, визнано поновлення роботи кравецьких майстерень «Товариства поширення ремісничої і сільськогосподарської праці серед євреїв» («ОРТ»), котрі були закриті роком раніше³⁴⁴.

³⁴¹ ДАРО, ф. 31, оп. 1, спр. 2943, арк. 8, 25–26.

³⁴² ДАРО, ф. 30, оп. 1, спр. 53, арк. 5.

³⁴³ Там само, арк. 5–6.

³⁴⁴ ДАРО, ф. 33, оп. 4, спр. 6, арк. 226.

Задля оздоровлення дітей рівненським «Товариством опіки над єврейськими сиротами» в 1924–1925 рр. організовано дитячі колонії в Клевани³⁴⁵. Протягом 1934 р. ним проведено акцію, у ході якої здобуто кошти на придбання одягу для 700 дітей. Протягом літа того ж року зусиллями Товариства організовано 11 літніх таборів, у яких відпочило 1100 єврейських дітлахів³⁴⁶.

«Товариство поширення ремісничої і сільськогосподарської праці серед євреїв» виникло в Російській імперії ще у 1880 р. Поступово воно поширило свою роботу в кількох європейських країнах: Англії, Франції, Німеччині, Румунії. Із виникненням Другої Речі Посполитої ідея сприяння фаховій підготовці євреїв поширилася й у цій країні.

Осередки «ОРТ» діяли в Рівному, Ковелі, Кременці та ін. містечках воєводства. Його члени мали на меті популяризувати серед євреїв ремісничу та сільськогосподарську працю. На волинських землях організація діяла з 1920 р. і відіграла помітну роль у фаховій підготовці пролетаріату. Таке спрямування роботи «ОРТ» – закономірне, адже завдання оздоровлення соціальної структури євреїв (зменшення чисельності тих із них, хто заробляв на прожиття в торгівлі, й залучення пролетарів до кустарного виробництва, роботи на ріллі) було вкрай актуальним.

Засновниками «Товариства підтримки ремісничої і сільськогосподарської праці серед євреїв» у Рівному (червень 1921 р.) були Л. Каган, Ю. Швідкі, К. Гам, Б. Каган, Я. Гузман, Л. Бодкер та Ш. Бомбравец. Усі вони поділяли ідею активнішого залучення євреїв до виробництва в місті й на селі. Задля цього планувалося відкриття ремісничих, сільськогосподарських курсів і шкіл; товариство декларувало намір сприяти навчанню тій чи іншій професії дітей із числа бідняків-євреїв, набуттю міськими і сільськими пролетарями інвентарю й посівного матеріалу тощо³⁴⁷.

³⁴⁵ В обществе попечения над сиротами // Волинское Слово. – 1925, 7 мая. – С. 3.

³⁴⁶ ДАВО, ф. 1, оп. 2, спр. 5129, арк. 7.

³⁴⁷ ДАРО, ф. 30, оп. 18, спр. 126, арк. 12, 19.

Найяскравішим діячем «ОРТ» у Волинському воєводстві в той час був рівнянин Горін. Серед інституцій, що створені ним у місті, – слюсарна й столярні майстерні, садочок для дітей, а також сільськогосподарська школа. Вона володіла двома десятинами землі, на яких і здійснювалося навчання її дев'яти десятків учнів³⁴⁸.

Робота осередків Товариства «ОРТ» забезпечувала фахову підготовку сиріт. Ось як висвітлювала преса перебіг виставки їхніх робіт, яку проведено в Рівному влітку 1927 р. з нагоди завершення навчального року: «Роботи столярські виконані фантастично, а що важливіше – дуже старанно. Варті похвали кравецькі вироби, серед яких вирізнялися численні красиві роботи. Загальне зацікавлення викликало дуже старанно і творчо пошите Софією Розенсаловою пальто»³⁴⁹.

Помітним учасником соціальної роботи у Волинському воєводстві було Товариство опіки над єврейськими сиротами «Centos». Його керівництво не покладалося на фінансову підтримку інших організацій, повсякчас проводило активну роботу, спрямовану на пошук коштів, необхідних для соціального захисту дітвори, її виховання. На здобуті гроші створювалися інтернатні заклади, ремісничі майстерні, навчаючись у яких, єврейські діти здобували різні професії.

Поступу Товариства «Centos» у Волинському воєводстві особливо сприяли рівняни Й. Левін, який був його головою, М. Фішбейн (віце-голова) та Л. Шпігелберг.

До початку Другої світової війни в складі Товариства «Centos» свої сили об'єднали 6,5 тис. волинських євреїв. Воно налічувало 41 відділ у різних місцевостях воєводства, котрі здійснювали соціальну опіку над 2,6 тис. дітей. Більшість із них охоплено т. зв. відкритою опікою дорослих, а 1208 дітлахів виховувалися в 13 створених Товариством сиротинцях.

³⁴⁸ ДАВО, ф. 1, оп. 2, спр. 288, арк. 11.

³⁴⁹ Wystawa szkoły «Ort» // Echo Rówieńskie. – 1927, 17 lipca. – S. 2.

Один із таких інтернатів працював у Рівному (інші – в Луцьку, Острозі, Дубні, Кременці та інших містечках воеводства)³⁵⁰. Його власним коштом заснувала Хая Сандберг* – власниця мережі рівненських аптек та аптечного складу в Рівному³⁵¹. Рівненські вихованці «Centos» старшого шкільного віку набували професійних навичок: вони навчалися на курсах кравців та друкарства.

Хая Сандберг

Almanach Żydowski. – Lwów,
1939. – S. 758.

³⁵⁰ H. St. Z działalności «Centos» na Wołyniu / H. St. // Almanach Żydowski. – Lwów, 1939. – S. 145–146.

* Хая Сандберг – бабуся Зузанни Гінчанки. Це – літературний псевдонім відомої поетеси кінця 1930-х рр., що писала вірші польською мовою. Справжнє її ім'я – Сара Поліна Гінзбург (1917–1944 рр.). Своє дитинство вона провела в Рівному. Оскільки її батьки розлучилися й залишили місто, виховувала дівчинку бабуся. Хоча вдома вони спілкувалися російською мовою, Сара навчалася в польській гімназії. У шкільні роки вона почала писати вірші.

Перший літературний успіх Зузанни Гінчанки припав на 1934 р., коли її вірш «Грамматика» визнано кращим на поетичному конкурсі, який проведено журналом «Літературні новини» (Варшава). Наступного року юна поетеса розпочала навчання у Варшавському університеті. У 1936 р. опубліковано поетичну збірку З. Гінчанки «Про кентаврів».

Упродовж 1941–1943 рр. (після нападу Третього рейху на Польщу й поразки останньої) З. Гінчанку переховували в Рівному її друзі. Згодом вона рятувалася від загибелі у Львові та Кракові. Її заарештовано за доносом сусідів і розстріляно у дворі краківської в'язниці у 1944 р. (Трагічна муза Зузанни Гінчанки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libr.lv.ua/ua/virt/160/>)

³⁵¹ Sandberg Chaja // Almanach Żydowski. – Lwów, 1939. – S. 759; Гумінська О. Любомирські обласували бурсу для сиріт у своєму замку / Олена Гумінська // Рівне вечірне. – 2017, 25 листопада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://rivnepost.lv.ua/showarticle.php?art=050984#disqus_thread

Таблиця 3.1

**Список єврейських громадських організацій у Рівному
(1920-ті – початок 1930-х рр.)⁴⁵⁴**

№ п/п	Назва організації	Місцезнаходження офісу в Рівному	Керівники	Кількість членів
1	Доброчинне товариство допомоги бідним євреям	вул. Підгірна, 5	Герш Пісюк, Бенціон Блувштейн	500
2	Доброчинне товариство допомоги незаможним євреям «Nachnosas Orchim»	вул. Людна, 6	Ефрус Мунікс	400
3	Єврейське культурно-освітнє товариство «Frejhejt»	вул. Шкільна, 3	Шмуль Хочлернер	30
4	Єврейське товариство доброчинності «Linax Nacedek»	вул. Підгірна, 15	Герш Пісюк	600
5	Єврейський спортивний клуб «Гасмонейя»	вул. Замкова, 14	Якоб Гальперін	150
6	«Коло єврейських студентів-рівнян»	?	Мойзес Гофман	40
7	Культурно-освітнє товариство «Тарбут»	вул. 13-ї Дивізії, 16	Юзеф Копійка	180

⁴⁵⁴ ДАРО, ф. 30, оп. 18, спр. 2915, арк. 8–10.

8	Союз єврейських жінок у Рівному	вул. Фоха, 2	Рухля Беренштейн	390
9	Товариство допомоги бідним єврейським жінкам «Nachnosas Kało»	вул. Фоха, 15	Ефрус Муніш	300
10	Товариство допомоги бідним і хворим «Linax Nacedek»	вул. Замкова, 15	М. Перельмутер	500
11	«Товариство опіки над єврейськими сиротами та безпритульними дітьми на Волині»	?	Блюма Фукс, Нора Зільбербарг	300
12	Товариство останньої послуги «Chesed Schel-Emes»	вул. Кляшторна, 33	?	?
13	«Товариство охорони здоров'я єврейського населення в Польщі»	вул. Шкільна, 15	Д-р Фрінкельштейн	?
14	Товариство поширення освіти серед євреїв	?	Аврам Дудельзак	55
15	Товариство фізичного виховання «Jutrznia»	вул. Підгірна, 5	Симха Плят	180

Жидівська Рада
м. Рівне
зна. 2/1/1942р.
М. Гіт.

до
Міської Управи
в Рівному

Пам присилаємо список жидівського населення м. Рівного. -

За Жидівської Ради

[Signature]

Відомість про кількість жидівського населення м. Рівно 3

	Зовнішнх		Дітей			
	Во 7 Ровні 427-500					
	загов.	фоток	хлон	дит.	хлон	дит.
Зайнятих	1662	1809	248	287	356	386
Незайнятих	34	209	-	-	-	-
Огулом	1696	2018	248	287	356	386
Кількість зареєстрованих: зробили хлібні картки.						269
" "						113
Огулом.						5403

Жидівська Рада
[Signature]

Інформація юденрату Рівного про кількість євреїв у місті (січень 1942 р.)

ДАРО, ф. Р-33, оп. 8, спр. 42, арк. 3-4.

**Сучасний вигляд вулиці Дорошенка,
яка в час Голокосту була частиною рівненського гетто**

Фото автора.

**Сучасний вигляд вулиці Воля, яка в час Голокосту
була частиною рівненського гетто**

Фото автора.